

ДЕМ'ЯН ЯРОСЛАВА ЮРІЙВНА,
к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
ГАРАПКО ЕВЕЛІНА ВАСИЛІВНА,
аспірант,
Мукачівського державного університету

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В умовах поглиблення ринкових відносин з метою забезпечення ефективного функціонування економіки регіону необхідним є задіяння всіх суб'єктів господарювання. Важливу роль при цьому відіграє підприємницька діяльність, успішний розвиток якого сприяє вирішенню соціально-економічних проблем регіону, зокрема [1, с. 151-155]: формуванню конкурентного середовища у процесі функціонування різних видів економічної діяльності, передусім пріоритетних, для розвитку яких є сприятливі умови і ресурсний потенціал; привабливість для іноземних і вітчизняних інвесторів; підвищення зайнятості населення регіону. Для наукової думки вивчення проблеми економічного розвитку стало важливим напрямом досліджень ще два з половиною століття тому. За цей час науковці різних країн та економічних шкіл висунули багато теорій і концепцій, на підставі яких намагалися пояснити природу, рушійні сили та механізми розвитку економічних систем – світової економіки, національного господарства окремих країн, економіки регіонів, галузей, корпорацій, домогосподарств тощо.[4]

Отже, особливої актуальності набуває необхідність симулювання розвитку підприємницької діяльності в сучасних умовах, що характеризуються структурними та інституційними перетвореннями в регіональній економіці.

Проаналізуємо динаміку розвитку підприємницької діяльності в Закарпатській області.

**Основні структурні показники діяльності підприємств за їх розмірами в
Закарпатській області за період 2015-2017 рр.***

Показники	2015	2016	2017	приріст 2017/2015, %	приріст 2017/2016, %
Кількість великих підприємств, од.	3	2	2	-33,4	0
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) тис. гр.	3395,9	-	-	-	-
Кількість середніх підприємств, од.	255	256	243	-4,7	-3,9
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) тис. гр.	28999, 7	-	-	-	-
Кількість малих підприємств, од.	5853	4800	5543	-5,2	+15,5
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) тис. гр.	7903,7	11669, 9	14964, 8	+89,3	+28,2
Кількість мікропідприємств, од.	5180	4092	4837	-6,7	+18,2
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) тис. гр.	2412,5	3743,2	5439, 3	+125,5	+45,3

Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики у Закарпатській області [2].

Дані статистичної звітності, які наведені у таблиці свідчать про те, що кількість підприємств в Закарпатській області становлять 51972 одиниць, в тому числі 5543 малих підприємств, з них 4837 – мікропідприємства, 243 – середні. У 2017 році кількість суб'єктів господарювання області збільшилась у порівнянні з 2016 роком на 14,4%. Із загальної кількості суб'єктів господарювання 11% становлять підприємства, 89% – фізичні особи-підприємці. У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення припадає 44 малих підприємств, 38 мікропідприємства та 2 середніх підприємства [2]. Загалом можна відмітити, що динаміка розвитку підприємницької діяльності в Закарпатській області демонструє позитивні тенденції.

Слід зауважити, що мале підприємництво необхідно розглядати як системоутворюючу складову господарського комплексу в системі реалізації економічних законів. Отже, розглянемо основні показники, що характеризують стан підприємницької діяльності в Закарпатській області.

Таблиця 2

Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства в Закарпатській області за 2017 рік

	Усього, одиниць	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства			з них
		Одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	Одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	Одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	Одиниць	мікропідприємства
									у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності
Усього	5788	2	0,0	243	4,2	5543	95,8	4837	83,6
Сільське, лісове та рибне господарство	1146	–	–	21	1,8	1125	98,2	1071	93,5
Промисловість	846	2	0,2	123	14,5	721	85,2	520	61,5
Будівництво	411	–	–	3	0,7	408	99,3	346	84,2
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1255	–	–	40	3,2	1215	96,8	1071	85,3
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	305	–	–	20	6,6	285	93,4	224	73,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	193	–	–	5	2,6	188	97,4	153	79,3
Інформація та телекомунікації	190	–	–	1	0,5	189	99,5	172	90,5
Фінансова та страхова діяльність	30	–	–	1	3,3	29	96,7	25	83,3
Операції з нерухомим майном	650	–	–	3	0,5	647	99,5	620	95,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	331	–	–	1	0,3	330	99,7	308	92,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	229	–	–	8	3,5	221	96,5	183	79,9
Освіта	24	–	–	1	4,2	23	95,8	18	75,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	96	–	–	15	15,6	81	84,4	53	55,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	35	–	–	1	2,9	34	97,1	31	88,6
Надання інших видів послуг	47	–	–	–	–	47	100,0	42	89,4

Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики у Закарпатській області [2].

Аналіз даної таблиці 2 свідчить про те, що найбільший показник даної області спостерігається у сфері сільського господарства що становить станом на 2017 рік, 1146 суб'єкта підприємництва. Друге місце у цьому рейтингу посідає вид економічної діяльності, такий як оптова та роздрібна торгівля; ремонт

автотранспортних засобів і мотоциклів, який відповідно становить 1255 суб'єкта підприємництва. Третю позицію у цьому рейтингу посідає такий вид економічної діяльності як промисловість і відповідно становить 846 суб'єкта підприємництва.

Отже, одним з важливих завдань регіональних органів влади та громад є стимулювання розвитку тих сфер економіки, які створюють додаткову вартість. Зокрема, враховуючи природно-географічний потенціал та переваги прикордонного регіону, в перспективі необхідно стимулювати розвиток малого підприємництва в пріоритетних сферах області таких, як туристична діяльність, сфера послуг, аутсорсинг промислової діяльності та сільське господарство [3, с.132].

Таблиця 3

Основні показники діяльності підприємств в Закарпатській області за 2017 рік

	Кількість підприємств, одиниць	Кількість зайнятих працівників, осіб	Кількість найманих працівників, осіб	Витрати на оплату праці, тис.грн	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), тис.грн
По області	5788	80836	78170	5897274,8	49804617,2
м.Ужгород	1638	16223	15554	958038,6	12045814,8
м.Берегово	194	3829	3743	264562,6	1156380,9
м.Мукачєво	698	15698	15521	1204208,1	11129568,0
м.Хуст	206	2129	2053	103031,0	1453804,1
м.Чоп	56	924	896	62045,1	326443,3
Берегівський	309	1893	1645	125366,7	654432,3
Великобєрезнянський	58	1155	1135	77259,1	276477,3
Виноградівський	483	7013	6652	639833,7	1582277,7
Воловецький	58	572	553	32351,4	158626,5
Іршавський	200	1935	1836	96188,9	436213,8
Міжгірський	107	1032	987	57171,8	268098,6
Мукачівський	343	4447	4267	258727,0	3166381,8
Перечинський	78	2114	2077	162114,2	1509169,5
Рахівський	230	2459	2381	149263,4	643660,3
Свалявський	195	3925	3869	258543,2	1452051,8
Тячівський	289	3041	2912	267083,5	2422276,0
Ужгородський	549	10808	10498	1091101,5	10681520,2
Хустський	97	1639	1591	90385,0	441420,3

Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики у Закарпатській області [2].

Дані таблиці 3 свідчать про те, що серед усіх міст та районів Закарпатської області, за обсягом реалізованої продукції, а також за кількістю підприємств та за кількістю зайнятих працівників найперші позиції займають м.Ужгород, м.Мукачево та м.Хуст. Отже, на основі даного дослідження, можна зробити висновок, що підприємницька діяльність активно розвивається у прикордонних районах області.

Таким чином, підвищення ефективності роботи підприємницьких структур у Закарпатській області доцільно вжити такі заходи:

- удосконалення законодавчої бази;
 - сприяння та підтримка з боку місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування реалізації підприємницької діяльності;
 - запровадження системи консультативних послуг для підприємців з питань законодавства і оподаткування;
 - субсидування першого внеску на започаткування підприємництва в гірських районах;
 - створення сприятливих умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій з метою підвищення підприємницької діяльності;
 - розроблення та реалізація програм з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів у сфері підприємництва;
- проведення політики протекціонізму для захисту власного ринку товарів і послуг.

Також слід зазначити, що важливу роль у процесі створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності у регіоні постійно вимагає зміни методів і форм управління цим процесом, удосконалення й узгодження функцій управління ним на всіх рівнях.

Отже, за допомогою реалізації перелічених заходів та врахування потенціальних особливостей регіону, економічний розвиток підприємницької діяльності сприятиме розв'язанню низки невирішених проблем і забезпечить можливість подальшого зростання регіону.

Список використаної літератури:

1. Волощук Н. Ю. Мале підприємництво як динамічний сектор розвитку регіону. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. №9, Ч. 4. С. 151-155.
2. Головне управління статистики у Закарпатській області. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/statinfo.html>
3. Хаустова К. М. Стратегічні аспекти розвитку підприємств малого бізнесу в регіоні. Молодий вчений. 2016. № 6. С. 131-135.
4. Дем`ян Я.Ю. Аграрна сфера Закарпаття: інвестиційне забезпечення сталого розвитку: монографія./.-Мукачево: РВВ МДУ, 2017.-7 с

ЗВОНАР ЙОЛАНА ПЕТРІВНА,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівського державного університету
САВЧУК ВАЛЕРІЯ СЕРГІЇВНА, БАКАЛАВР,
Мукачівського державного університету

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Львівська область - неповторний та унікальний в історичному аспекті регіон з великою кількістю пам'яток архітектури, історії, природно-кліматичним потенціалом, рекреаційними закладами, туристичними маршрутами, природно-екологічною базою та місцевими традиціями. Львівська область традиційно приваблює туристів, що цікавляться активним відпочинком: пішим, велосипедним, мисливським, рибальським та іншими видами туризму.

Вивчення туристичної інфраструктури Львівщини засвідчило, що досліджуваний регіон характеризується розвинутим оздоровчо-відпочинковим комплексом, потужною гірськолижною базою та різноманітним спектром форм туризму - культурологічний, кваліфікований, релігійний. Також останніми роками

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>